Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Kirje

21.12.2022

VN/4326/2022
VN/4326/2022-MMM-91

Ympäristövaliokunta

Maa- ja metsätalousministeriön lausunto valtioneuvoston selonteosta keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaksi (VNS 4/2022 vp)

Kansallinen ilmasto- ja energiastrategia, keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma (KAISU) ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU) muodostavat kokonaisuuden, joilla edistetään Suomen tavoitetta saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. Strategian ja suunnitelmien avulla toteutetaan myös Euroopan unionin ilmastotavoitteita ja kansainvälisen tason sitoumuksia.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaa perusteellisesti laadittuna ja katsoo, että suunnitelman linjaukset vastaavat maa- ja metsätalousministeriön näkemyksiä. Maa- ja metsätalousministeriöllä oli aktiivinen rooli keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman (KAISU) valmistelussa erityisesti maatalous- ja maankäyttösektorin osalta. Maa- ja metsätalousministeriö oli mukana myös taustatyönä valmistellun ”*Hiilineutraali Suomi 2035 – ilmasto- ja energiapolitiikan toimet ja vaikutukset (HIISI)*” selvityksen ohjaamisessa.

Maa- ja metsätalousministeriö korostaa, että hallitusohjelman mukaisesti KAISU:n päästövähennystoimet tulee toteuttaa **sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisesti** ja niin, että **kaikki yhteiskunnan** osa-alueet ovat mukana.

Maatalouden kasvihuonekaasupäästöjä raportoidaan useammalla eri raportointisektorilla (maatalous-, maankäyttö- ja energiasektori). Kokonaiskuvan saamiseksi on KAISU:un sisällytetty **kaikki maatalouden** eri sektoreilla raportoitavat **kasvihuonekaasupäästöt**. Taakanjakosektorin maatalouteen kohdistuvilla päästövähennystoimilla on huomattava vaikutus myös maankäyttösektorilla, joten niitä on hankala erottaa toisistaan. Tästä syystä KAISU:ssa esitetyillä toimilla on päällekkäisyyttä MISU:ssa esitettyjen maataloutta koskevien toimien kanssa. Lisäksi on hyvä huomata, että maankäyttösektorille on huomattavasti helpompi osoittaa päästövähennyskeinoja kuin maataloussektorille. Maataloussektorille tulisi kehittää keinoja, joilla pystyttäisiin erityisesti vähentämään kotieläinten ruuansulatuksen ja lannan sekä peltojen lannoitukseen liittyviä päästöjä ja näiden toteuttaminen on haastavaa ilman tuotannon merkittävää vähentämistä.

Myös EU:n komissio on omissa arvioissaan havainnut yllä mainitut haasteet maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä. Siksi komissio on ehdottanut osana 55-valmiuspakettia ja maankäyttösektoria koskevaa ns. LULUCF-asetusta, että maataloussektorin päästöt irrotettaisiin taakanjakosektorista ja

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Maa- ja metsätalousministeriö PL 30 00023 Valtioneuvosto	 Hallituskatu 3 A Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001		 kirjaamo.mmm@gov.fi

ruuantuotannon päästöjä tarkasteltaisiin maankäyttösektorilla yhdessä metsätalouden ja muun maankäytön kanssa 2030-luvun alusta alkaen (ns. AFOLU- sektori). Maa- ja metsätalousministeriö pitää kyseistä ehdotusta lähtökohtaisesti kannatettavana.

KAISU:ssa olevat maatalouden päästövähennystoimenpiteet

Maankäytön muutoksiin liittyvät toimet

- Pellonraivauksen rajoittaminen
- Entisten turvetuotantoalueiden maatalouskäyttöön siirtymisen rajoittaminen
- Metsitys
- Maatalousmaata ilmastokosteikoiksi

Pellonkäyttöön ja lypsylehmien metaanituottoon liittyvät toimet

- Turvemaiden viljely märkänä (kosteikkoviljely)
- Nurmi yksivuotisten kasvien tilalle, lisää hiiltä peltoon
- Täsmäviljely
- Lypsylehmien metaanipäästöjen vähentäminen ruokinnallisilla keinoilla

Muita maatalouden päästöihin vaikuttavia tekijöitä (päästövaikutusta ei laskettu)

- Peltojen kiinteistörakenne
- Luomutuotannon lisääminen
- Karjan ikärakenne
- Sukupuolilajiteltu siemen
- Peltometsäviljely
- Hiilen sidonnan parantaminen erilaisilla maanparannusaineilla
- Ravinteiden kierrätys ja biokaasu
- Hiilensidontamarkkinoiden edistäminen
- Ravitsemussuositukset
- Ruokahävikki
- Kansallinen ilmastoruokaohjelma
- Julkiset hankinnat
- Ruokajärjestelmän toimijoiden yhteistyö

KAISU:ssa todetaan, että maatalouden politiikkatoimien vaikutus taakanjakosektorin päästöihin on yhteensä 0,6 Mt CO2-ekv. vuonna 2030 + 0,1 Mt CO2-ekv. vuonna 2035. Vaikutus maankäyttösektorin päästöihin on vähintään 1,8 Mt CO2-ekv. vuonna 2030 + 0,9 Mt CO2-ekv. vuonna 2035. Näissä päästövähennysluvuissa ovat mukana toimet, joille KAISU:ssa on laskettu päästövähennys. Mukana on myös toimia, joista hallitus on päättänyt KAISU:un HIISI- hankkeessa tehdyn skenaario työn valmistumisen jälkeen. Näistä toimista on valmistunut Luonnonvarakeskuksen (LUKE) laatimat uudet skenaariot, joissa tarkastellaan tarkemmin kosteikkoviljelyalan noston 30 000 ha vuoteen 2030 mennessä (hallituksen asettama tavoite syksyn 2021 budjettiriihessä), ilmastoystävällisten rehujen osuuden lisäämisen, kierrätyslannoitteiden ja biokaasun lisäämisen ja ruokavaliomuutosten vaikutuksia maatalouden kasvihuonekaasupäästöihin (https://www.luke.fi/fi/uutiset/maatalouden-kasvihuonekaasupaastoja-voidaan-vahentaa-lisatoimenpiteilla-ruokavaliomuutos-vaikuttaa-viiveella-maataloustuotantoon-ja-paastoihin).

Maa- ja metsätalousministeriö haluaa nostaa esille Hiilestä kiinni –kokonaisuuden, jonka kehittämishankkeilla ja tieto-ohjelman toimenpiteillä tuotetun tiedon ja pilotointien avulla voidaan edelleen vähentää toimenpiteisiin ja niiden vaikutusarviointeihin liittyviä epävarmuuksia. Erityisen tärkeää on vahvistaa maaperässä olevaan hiileen liittyvää tietopohjaa ja seurantaa kansallisen kasvihuonekaasuinventaarion tarkentamiseksi. Maankäyttösektorilla osa toimenpiteiden tuloksista voidaan saavuttaa vasta pitkällä aikavälillä, mikä tulee ottaa huomioon toimenpiteitä valittaessa ja niiden vaikutuksia seuratessa.

Maa- ja metsätalousministeriö haluaa myös nostaa esille, että maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistoimia suunniteltaessa tulee tunnistaa **kotimaisen ruuantuotannon merkitys** koko yhteiskunnalle ja varmistaa, että esitettävät toimet eivät uhkaa kansallista ruokaturvaa. Suomalaisen maatalous- ja ruokapolitiikan **ensisijaisena tavoitteena** on kansallisen ruokaturvan ja hyvän ravitsemuksen takaaminen Suomessa asuville. Tulevaisuudessa ruuan kysyntä tulee myös globaalisti kasvamaan, joten jatkossa on

kiinnitettävä huomiota tuotannon tehostamiseen eli tuotantopanosten käytön ja päästöjen vähentämiseen tuotettua yksikköä kohden.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) uudistaminen seuraavalle rahoituskaudelle on parhaillaan käynnissä ja siinä yhteydessä YMP:issä olevia maatalouden päästövähennystoimia on tarkasteltu uudelleen. Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan YMP:in kautta ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista toteuttaa kaikkia maatalouden ilmastonmuutoksen hillitsemis- ja sopeutumistoimenpiteitä, vaan käyttöön tulee ottaa myös kansallisia toimenpiteitä. Riittävät määrärahat ja muut resurssit toimenpiteiden toteuttamiseen ja niiden vaikutusten arviointiin ja raportointiin tulee varmistaa.

YMP:n kansallisen suunnitelman hyväksymisen yhteydessä valtioneuvosto asetti **tavoitteen** maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi 29 %:llä vuoden 2019 tasosta vuoteen 2035 mennessä. Päästövähennykset toteutetaan YMP-suunnitelmaan sisältyvillä ja sen ulkopuolisilla sekä markkinaehtoisilla toimenpiteillä tukien ruuantuotannon kannattavuusedellytysten parantamista. Huhtikuussa 2022 valmistuneessa Hiili-euro-ohjelmassa on hahmoteltu polkua maatalouden päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi (https://mmm.fi/-/hiili-euro-ohjelma-linjaa-toimet-maatalouden-paastovahennystavoitteen-saavuttamiseksi).

Kevään 2022 huoltovarmuuspaketin yhteydessä hallitus päätti 30 miljoonan euron määrärahasta (2023-2025) kosteikkoviljelylle. Parhaillaan suunnitellaan tämän määrärahan käyttöä kustannustehokkaasti ja niin, että määrärahalla saadaan kasvihuonekaasuinventaariossa näkyviä päästövähennyksiä maataloudelle.

Maa- ja metsätalousministeriö pitääkin erittäin tärkeänä, että khk- päästövähennystoimia suunniteltaessa ja niitä toimeenpantaessa tulee samalla selvittää ja varmistaa se, että **toimien vaikutus** saadaan näkyviin Suomen kansalliseen kasvihuonekaasuinventaarioon.

Maa- ja metsätalousministeriö toivoo, että jatkossa KAISU olisi huomattavasti **tiiviimpi** ja keskittyisi ilmastolain mukaisiin ydinasioihin. Nykymuodossaan eli yli 200 sivuisena suunnitelmana se on liian raskas ja suunnitelman keskeinen sisältö ja toimet hukkuvat muun tekstin joukkoon.

Jakelu Ympäristövaliokunta, eduskunta

Tiedoksi